

Luonnos SONet BOTNIAn Etelä-Pohjanmaan alueelliseksi toimintasuunnitelmaksi vuosille 2018–2019 (perustuu SONet BOTNIAn yhteisille sisällöllisille painopisteille) Anne Saarijärvi 17.4.2018

Kaikkien sosiaalialan osaamiskeskusten yhteisenä missiona on vuosina 2018–2020 varmistaa, edistää ja edelleen kehittää tutkimusperustaista sosiaalialan kehittämistä, varmistaa osaamiskeskusten toimintaedellytykset sekä edistää uusia kehittämisedellytyksiä, -rakenteita ja -sisältöjä. Sosiaalialan osaamiskeskukset turvaavat tutkimustietoon, asiantuntijaosaamiseen ja lainsäädäntöön perustuvaa sosiaalialan kehittämistä.

SONet BOTNIAn alkuvuoden 2018 strategiapäivässä pohdittiin osaamiskeskustoiminnan ajankohtaisia kehittämistyötä ja sen lähiajan toteutusta ohjaavia draivereita. Keskusteluista oli poimittavissa mm. seuraavia sisältöjä, jotka yhteisenä työnä alueellisten ja osin myös valtakunnallisten toimijoiden kanssa nyt lähivuosina sote- ja maakuntauudistuksen murrosvaiheessa on tärkeä strategisesti ja toimeenpanossa huomioida:

- sosiaalityön/sosiaalisen merkityksen vahvistaminen nyt ja tulevaisuudessa
- tietotuotanto & palvelujärjestelmän ajankohtaisiin tietotarpeisiin vastaaminen
- vaikuttavuuden ja mitattavuuden edistäminen sekä indikaattorityö
- integraation edistäminen maakunnassa ja organisaatorakenteissa yli maakuntien
- vahvan pysyvän ja monialaisen TKKI -rakenteen muodostaminen
- monialaisuuden varmistaminen
- asiakkaan osallisuuden ja valinnanvapauden edistäminen (ml. järjestöyhteistyö)

SONet BOTNIA osallistuu edelleen substanssikehittämisen ohella 2018–2019 sote -ja maakuntauudistuksen toimeenpanon valmisteluun ja tukemiseen erityisesti

1) sote -palvelurakenteen mallintamisen tukemiseen osaksi palvelutuotantoa, 2) järjestämiseen liittyvien laajojen kokonaisuuksien kehittämisen tukemiseen, 3) sote-integraation toiminnalliseen edistämiseen sekä 4) kehittämisrakenteen muodostamiseen.

Työskentelyä kohdennetaan rakentuvan maakunnallisen sote -kokonaisuuden osalta sekä tuottajan että järjestäjän suuntaan. Toimikaudella SONet BOTNIA jatkaa mukana muun muassa ennakkoinnin sekä tiedontuotannon kehittämisessä ja osallistuu alueellisen kehittämisrakenteen suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa. Osaamiskeskus osallistuu maakunnallisen palvelurakenteen mallintamistyöskentelyyn ja tässä tarvittaessa resurssiensa puitteissa myös mm. työprosessien ja hoito- ja palvelupolkujen kehittämisen edistämiseen erityisesti, mikäli tarvitaan ns. prosesseja kehittävää mallintamista. Alueellisen ennakkoinnin osalta SONet BOTNIA jatkaa työskentelyään Etelä-Pohjanmaan Sote ennakointi -työryhmässä. Osallistumme tarvittavalla tavalla myös erilaiseen strategia- ja ohjelmatyöskentelyyn esimerkiksi sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi.

SONet BOTNIA haluaa edelleen toimia yhteistyön rakentajana maakunnan, maakuntien yhteistyöalueen ja kansallisen tason substanssikehittämisen ja TKKI -toiminnan välillä sekä maakuntien yhdyspinnoilla kuntiin ja kuntayhtymiin.

Esimerkkinä toiminnallista sote-integraatiota edistävästä työskentelystä, jatketaan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalihuollon (ml. Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä) alueelle ulottuvan Ketjulähetä -toiminnan arviointiin pohjautuvaa tavoitteellisen työnkierron kehittämistä benchmarkkaamisen työkaluksi yhteistyössä toimintaa koordinoivan perusterveydenhuollon yksikkö Aksilan kanssa. Tässä kehittämistoiminnassa rungon muodostavat Aksilan kanssa suunnitellut SONet BOTNIAn fasilitoimat dialogiset arviointiakvaario-tyyppiset palauteseminaarit noin 2 krt/ vuosi, joiden pohjalta toimintaa suunnataan eteenpäin.

Vaikka uusia hankkeita ei siirtymäkaudella alueelle välttämättä valmistella entiseen tapaan, osallistuu SONet BOTNIA yhä mm. paljon palveluja tarvitsevien ja käyttävien asiakkaiden asemaa edistävien hankkeiden ja toimintojen kehittämisen tukemiseen ja juurruttamiseen. Eli jatketaan edelleen eriarvoisuuden vähentämiseen ja yhdenvertaisuuteen tähtäävää toimintaa. Tällä pyritään varmistamaan moniäänisyyttä asiakas- ja kuntalaisosallisuuden vahvistamiseksi palvelurakenteissa, -prosesseissa ja työkäytännöissä siten, että myös ns. marginaalisemmissa asemissa elävien kuntalaisten ääni pääsee esiin (toimintamuotoina erilaiset työkokoukset, työpajat ja osallisuusfoorumit). Lisäksi toimikaudella ollaan kiinnostuneita eri tavoin toimimaan myös monialaisessa

maakuntajärjestöjen rakenteessa sekä maakunnan järjestötoiminnan kehittämisen tukena. Käytännössä maakunnallisessa kehittämistyössä pyritään siis huomioimaan ja hyödyntämään entistä laajemmin kokemustoimijoita sekä edistämään julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyötä maakunnassa Järjestötalon toimijoiden – erityisesti Järjestöt mukana muutoksessa (Järjestö 2.0) sekä 2018 Etelä-Pohjanmaan maakunnallisen monialaisen järjestöyhteistyöryhmä EMMYn kanssa yhteistyötä tarkentaen ja tiivistäen.

Yhä toimivien valtakunnallisten kärkihankkeiden ja muutosohjelmien kanssa (mm. LAPE, I&O sekä PRO SOS) jatketaan alueella kehittämistä tukevaa ja uusiin rakenteisiin juurtumista edistävää työtä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön sisällöissä vahvistetaan sosiaalialan osaamista, monialaista tietotuotantoa (mm. barometritieto, kokemustieto ja tulkinat) sekä hyödynnetään kehittämistyössä myös rakenteellisen työskentelyn ideoita. SONet BOTNIA voi resurssiensa puitteissa osallistua myös esim. hyvinvointikertomustyöskentelyn analysointiin ja kehittämiseen hyvinvointijohtamisen yhä monipuolisemmaksi työkaluksi.

Seuraavassa poimintoja meneillään olevasta ja tulevasta substanssikehittämisestä SONet BOTNIA:n painopistealueilla:

1. Sosiaalialan käytännönläheinen kehittäminen ja integroituvat palvelut kunta-maakunta- ja yhteistyöalueilla.

Painopisteinä olevien substanssialueiden kehittämisessä Etelä-Pohjanmaalla ovat erityisesti

Aikuissosiaalityö

- PRO SOS -hankkeen johtamisen ja koordinoinnin ohessa SONet BOTNIAlla on tehtävänä maakunnallisten pilottien kehittämistyön ja juurruttamisen tukeminen sekä myös kansallisen kehittämistyön etenemisestä tiedottaminen alueelle
- maakunnallisen aikuissosiaalityön verkoston (aikuissosiaalityön klubi) koollekutsujana toimiminen ja sisältösuunnittelu sekä (aikuis)sosiaalityön ja työllisyyttä edistävien (hanke)toimijoiden yhteisten kehittämispäivien järjestäminen
- aikuisten (ml. paljon palveluja käyttävien) osallisuuden turvaaminen hyte -toiminnoissa (ml. tiedontuotannon ja sosiaalisen raportoinnin vahvistaminen)
- kehittäjäasiakastoiminnan tukeminen yhteistyöverkostoissa entistä osallistavimpien mm. aitoa valinnanvapautta edistävän toimintakulttuurin muutoksen edistämiseksi

Lasten, nuorten ja lapsiperhepalvelujen kehittäminen (ml. lastensuojelu ja OT-keskuskehittäminen)

- kansallisen ja maakunnallisen kehittämistyön tukeminen mm. tuki kuntien ja maakunnan yhteistyölle hyvinvoinnin edistämiseksi ja eriarvoistumiskehityksen välttämiseksi -käytännön toteutuksena EP:n lapen arviointiakvaarioiden toteuttaminen keväällä 2018
- lapsi-, nuori- ja perhelähtöisen toiminnan edistäminen maakunnassa varsinaisen lape -muutosohjelman sekä muutosagenttikauden jälkeenkin
- osallistuminen maakunnallisen lape -verkoston toimintaan
- jatkona 2017 käynnistyneelle tutkivan ja arvioivan kehittämisen Muutoksen tuki -foorumille* lapsilähtöisyyttä ja tietoperustaisuutta vahvistavien tavoitteiden suuntaisen toiminnan tukeminen ja juurruttaminen hyte -toiminnan yhdyspinnoille maakunnan ja kuntien tavoitteelliseksi monialaiseksi toiminnaksi (ml. tiedontuotannon ja sosiaalisen raportoinnin vahvistaminen) sekä muiden kansallisten yhdyspintainnovaatioiden edistäminen alueella (mm. verkostot, rakenteet, hyvät käytännöt)

*=tutkivalla ja arvioivalla kehittämisen tuella on haluttu luoda lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen jatkumo, jossa alueella jo tehty kehittämistyö kytketään valtakunnallisen muutosohjelma/kärkihankkeen tavoitteisiin ja toimeenpanoon. Tässä työskentelymuotoina ovat valitun fokuksen sisällä olleet yhtäältä kehittämistyön kartoittaminen ja koostaminen, mutta erityisesti tietoperusteisuutta edistävien työotteiden -ja välineiden käytön tukeminen sekä erilaisten ryhmämuotoisten arviointitilanteiden toteuttaminen jatkumoiksi toimintakulttuurin muutosta (ml osallisuus) tukemaan.

- SONet BOTNIA koordinoi Pohjalaismaakuntien lastensuojelun kehittäjäverkostotoimintaa- toteutustapana yhteisesti sovitut ja tarvittavat teemalliset kehittäjäverkostotapaamiset, koulutukset jne. Kokonaisuudessa vastuuhenkilöinä jatkavat Tuula Mulju ja Anne Saarijärvi.

- valtakunnallisen / yhteistyöalueittain toteutettavan yhteiskehittämötoiminnan (mukana THL, STM ja sosiaalialan osaamiskeskusverkosto) kehittäminen, suunnittelu- ja koordinointi maakunnissa yhteistyössä lape- verkoston avaintoimijoiden kanssa
- osallistuminen Osaamis- ja tukikeskuskehittämisen (OT) rakentamiseen ja tukemiseen Väli-Suomen yhteistoiminta-alueella maakunnalliset- ja osaamiskeskusalueittaiset näkökulmat huomioiden

Ikäihmisten palvelut

- gerontologisen sosiaalityön vahvistaminen asiakasohjauksessa ja palvelurakennetta suunniteltaessa
- I&O -toiminnan arviointiakvaariotilaisuuden toteuttaminen syksyllä 2018
- kehittämistyössä myös tiedontuotannon ja sosiaalisen raportoinnin näkökulmien huomioimiseen kannustaminen entistä osallistavimman ja aitoa valinnanvapautta edistävän toimintakulttuurin muutoksen edistämiseksi
- Pohjalaismaakuntien ikäihmisten palvelujen ylimaakunnallisen kehittäjäverkostotoiminnan koordinointi (vastuuhenkilöinä Iiris Juvansuu ja kehitysjohtaja?)

Vaikka **vammais- ja kehitysvammatyö** ei tällä toimikaudella ole SONet BOTNIA:n varsinaisena painopistealueena, osaamiskeskus osallistuu edelleen uudistuvan lainsäädännön ennakointiin, valmistautumiseen alueella sekä toimeenpanon tukeen järjestämällä verkostoyhteistyönä esimerkiksi alueen kuntien ja kuntayhtymien, maakuntien, järjestöjen sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa koulutuksellisen työpajan toimintasuunnitelmakaudella. Kokonaisuuden vastuuhenkilöinä toimivat Tuula Mulju ja Iiris Juvansuu.

2. Sosiaalialan alueellisen tiedontuotannon vahvistaminen - tutkimustietopohjan, sosiaalityön sekä muun sosiaalitieellisen tutkimuksen vahvistaminen sote- ja maakuntaudistuksen tukena

- palvelujärjestelmän ajankohtaisiin tietotarpeisiin reagoiminen (mm. sote ennakointiryhmän työskentelyyn osallistuminen, EVA -koulutuksen toteuttaminen yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa)
- vaikuttavuuden mitattavuuden edistäminen ja indikaattorityön edistäminen (työkokoukset ja koulutukset)
- indikaattorityöskentelyä- ja indikaattoreiden käyttöönoton edistäminen sekä muilla tavoilla tietoon perustuvan sosiaalityön kehittämisen tukeminen (mm. erilaiset työskentelyä tutkivan ja arvioivan kehittämisen toimintamuodot)
- tiedontuotannon ja -hyödyntämisen arkipäiväistäminen edistäminen organisaatioiden toiminnassa (resurssien puitteissa jatkona Lape -palveluista käynnistetyille toimintakulttuurin muutosta edistävälle Muutoksen tuki -kehittämistyölle)
- eri ikäryhmien monialaisten näkökulmien huomiointi maakunnallisessa hytetoiminnassa (toimintamuotoina tarvittaessa Muutoksen tuki foorumin formaatin tyyppiset työkokoukset yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettuna)
- jatketaan yliopisto- ja ammattikorkeakouluyhteistyön ja THL ym. tutkimusorganisaatioyhteistyön vahvistamista sote- ja maakuntaudistuksessa integroituvan palvelutoiminnan tueksi ja uudenlaisten tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoiminnan jatkumoiksi:
- Etelä-Pohjanmaalla ajankohtaisena jatkuu yliopistoyhteistyön strateginen vahvistaminen Tampereen suuntaan
- SeAMKin kanssa käytännön tason yhteistyötä jatketaan hankkeissa, työpajoissa ja muilla yhteisillä substanssialueilla mahdollisesti myös uusien yhteisöjen avauksiin mm. käyttäjälähtöisen- ja kokemustiedontuotannon edistämiseksi
- SONet BOTNIA jatkaa tuen ja asiantuntija-avun antamista kehittämisprosesseille ja hankkeille (mm. erilaiset arvioinnit ja/tai arviointia tukevien työkalujen tarjoaminen/suunnittelu)
- Sote - integraatiota tukevien palvelukuvausten työ-, hoito- ja palvelupolkuprosessien kehittämis- ja mallinnustyötä edistetään edelleen tarvittaessa yhteistyössä muiden alueen toimijoiden kanssa maakunnallisen palvelurakenteen kehittämiseksi (mm. erilaisten monialaisten prosessikuvausten käynnistäminen). Osaamiskeskus voi olla tarvittaessa mukana tiiviimminkin työprosessien sekä hoito- ja palvelupolkujen mallinnuksia toteuttamassa tai konsultoimassa niiden kehittämistä erikseen sovitusti resurssiensa puitteissa, mutta näistä sovitaan tapauskohtaisesti.

3. Alueellisten, tutkimuspohjaisten tiedontuotannon rakenteiden kehittäminen (TKKI)

- vahvan, monialaisen ja pysyvän TKKI -rakenteen valmisteluun osallistuminen, jossa huomioidaan sosiaalialan vaikuttavuuteen pohjautuva tiedontuotanto (ml. kuntien ja järjestöjen tiedontuotanto)
- dynaamisten ja ketterien tietokäytäntöjen visiointi tiedontuotantoon ja -hyödyntämiseen
- osallistuminen SOTEMAKU TKKI:n päätyöryhmän lisäksi myös muutuskoulutustyöryhmän toimintaan

4. Sosiaalialan ja monialaisen tiedonhallinnan ja tiedolla johtamisen edistäminen

- maakunnallisen ja kunnallisen hyte -toiminnan ja sen johtaminen edistäminen; osallistuminen verkoston suunnitteluun ja toimintaan
- maakunnallisen hyvinvointikertomustyön tukeminen; osaamiskeskus on mukana maakunnallisen hyvinvointikertomuksen laadintaa tukevassa ja sparraavassa työryhmässä
- SONet BOTNIA tukee Kansa-koulu -hankkeen toimeenpanoa (määrämuotoisen kirjaamisen kehittäminen sosiaalihuollossa, Kanta-yhteensopivuus) pohjalaismaakuntien alueella. Kansa koulu 2-hankkeen (2018–2019) tavoitteiden mukaisen kehittämiskonseptin leviämistä ja sisältöjen juurtumista tuetaan maakunnan alueella (ml. oppilaitosyhteistyö, kirjaamisvalmentajien ns. paikkokoulutukset sekä alueellisen tukiverkoston tapaamiset)
- lisäksi edistetään sosiaalialan tiedonhallinnan rakentumista osaksi maakunnallisia ja yhteistyöalueiden kehittämisen rakenteita sekä edelleen osallistutaan lisäksi sosiaalialan tiedonhallinnan valtakunnalliseen kehittämiseen ja sen jalkauttamiseen pohjalaismaakuntien alueella

SONet BOTNIA järjestää lisäksi ylimaakunnallisesti syksystä 2018 alkaen seuraavia sosiaalialan osaamiskeskusten perustehtävää tukevia sosiaalityötä/sosiaalisen sisältöjä esiintuovia sekä soteintegraatiota edistäviä ajankohtaisseminaareja toimialueellaan Pohjalaismaakunnissa:

- Tiedonhallinta sosiaalihuollossa (syksy 2018)
- Maakunnallinen aikuissosiaalityö (yhteistyössä PRO SOS -hanke)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinta (mitä tulee tietää laeista, mitä lait velvoittavat -työpaja kevät 2019)

5. Pohjoismainen erityistehtävä

- jatketaan pohjoismaisen kootun ja arvioidun tiedon välittämistä ajankohtaisista aiheista jatkuu sote- ja maakuntauudistuksen sekä koko sosiaalialan osaamiskeskusverkoston ja muiden valtakunnallis-alueellisten yhteistyökumppaneiden käyttöön (raportit ja selvitykset sekä erilaiset työkokoukset, seminaarit jne.)
- yhteisiä tilaisuuksia järjestetään ajankohtaisista teemoista myös Etelä-Pohjanmaalla entiseen tapaan

6. Osaamiskeskustoiminnan rahoituksen turvaaminen sote- ja maakuntauudistuksen tukena lähivuosisiksi ja pysyviin rakenteisiin

- kehitysjohtajan toimenkuvaa (täydentyy kevään aikana)

